

Актуалізація викладання курсу релігієзнавства як важливий чинник виховання духовності та толерантності студентської молоді, професійної підготовки фахівців початкової ланки освіти

В цій статті автором на основі вивчення останніх досліджень та публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених висвітлено проблему актуалізації викладання курсу релігієзнавства як важливого чинника виховання духовності та толерантності студентської молоді, професійної підготовки фахівців початкової ланки освіти.

Ключові слова: релігієзнавство, духовність, толерантність, студентська молодь, фахівці початкової ланки освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді... За роки незалежності громадяни України здобули свободу слова, реальну свободу віросповідання, прилучилися до істинних духовних пріоритетів, віковичних моральних цінностей українського народу. Відродилася з попелу і піднялась з руїн християнська церква, яка вже протягом тисячоліття формує моральність і духовність наших людей.

Не секрет, що нинішня молодь, в т.ч. студентська і учнівська, більше цікавиться культом нищих пристрастей, культом грошей ніж багатими духовними традиціями християнства, на яких формувалася і формується наша державність, історія і культура. У багатьох випадках забуваються такі поняття як Вітчизна, патріотизм, добро, зло, мораль, милосердя, чесність, людяність, любов, міцна сім'я, родинні цінності. Нас хвилюють спроби різними засобами підмінити нашу традиційну духовність і культуру псевдодуховністю і антикультурою. На наш погляд, організувати виховання і навчання молоді без духовного стрижня, без ідеї, яка об'єднує і надихає на добрі справи людей, неможливо. Для отримання позитивних результатів необхідно об'єднати зусилля держави, суспільства, церкви, педагогів, науковців, краєзнавців, психологів, батьківської громадськості для того, щоб поняття добра, справедливості, високої духовності стали в житті підростаючого покоління визначальними і пріоритетними. Для цього є низка форм і методів впливу на ці процеси.

Насамперед необхідно врахувати, що потяг людини до пізнання таємниць навколишнього світу, самого себе, окремих явищ і процесів, невичерпний і вічний. Є знання, які необхідні фахівцю для успішної діяльності у своїй професійній сфері. Водночас є й такі поняття, ідеї, теорії, погляди, факти, засвоєння яких важливе для становлення людини як особистості, для формування її високої духовної культури, системи ціннісних орієнтацій та ідеалів. До галузей, які містять такі знання, належить релігієзнавство, наука про становлення, розвиток і занепад релігійних систем в історії людської цивілізації.

Формулювання цілей статті... Метою цього дослідження є вивчення, аналіз та обґрунтування проблеми актуалізації викладання курсу релігієзнавства як важливого чинника виховання духовності та толерантності студентської молоді, професійної підготовки фахівців початкової ланки освіти.

Виклад основного матеріалу... Правильно сформовані світоглядні орієнтації студентської молоді, їх уявлення про духовні цінності допомагають майбутнім вчителям початкової школи чітко визначити свою програму життя, специфіку роботи з дітьми і батьками різних світоглядних культур у школі. Курс релігієзнавства в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії носить синтетичний характер, враховує специфіку факультетів. Для студентів факультету дошкільного виховання виділено 26 годин лекцій і семінарських занять, на факультеті початкового навчання – 34 години, на факультеті мистецтв – 26 годин, на заочному – 8 годин. Зрозуміло, що так кількість навчальних годин не дає змоги детально розглянути всі напрямки і аспекти релігієзнавчого курсу, однак при творчому підході можна висвітлити актуальні проблеми курсу на сучасному етапі, враховуючи, що основна мета занять – допомогти студентам правильно орієнтуватися у колі релігійно-церковних питань як теоретичного, так і практичного характеру, загалом підвищити рівень їхньої гуманітарної і громадянської освіченості. Важливо доповнити релігієзнавчу освіту релігієзнавчим вихованням, яке покликане формувати світоглядну і конфесійну толерантність, виробити установку на пізнання дійсної суті релігійних явищ, свідоме, а не упереджене користування своїми світоглядними переконаннями у стосунках з іншими людьми, в оцінці тих чи інших феноменів духовної культури.

Як вже зазначалось, специфіка підготовки фахівців в гуманітарно-педагогічній академії вимагає від викладачів диференційованого підходу до окремих тем курсу релігієзнавства, виокремлення пріоритетних напрямків для майбутніх вчителів початкової школи, вихователів дитячих дошкільних закладів, вчителів музики і образотворчого мистецтва, викладачів української і іноземної філології. Так, наприклад, студенти старших курсів, які вже прослухали курси політології, соціології та філософії, краще засвоюють такі складні релігієзнавчі поняття як „свобода совісті”, „релігійна символіка”, „державно-церковні відносини”, „вільнодумство і атеїзм”, „міжконфесійна толерантність”, „суверенітет конфесій або релігійний плюралізм” тощо. Для всіх категорій студентів важливо засвоїти форми, методи і принципи роботи з дітьми різного віку і різних релігійних поглядів. Залежно від специфіки факультету, можливо певна корекція тематики курсу. Важливу виховну роль відіграють практичні заняття, відвідування храмів різних релігійних громад (православних, католицьких, греко-католицьких, протестантських), проведення конференцій і „круглих столів”, організація соціологічних опитувань, тестувань тощо.

Важливим чинником для формування християнських світоглядних позицій у студентів і школярів є педагогічна практика майбутніх фахівців в школах, ліцеях, гімназіях, навчально-виховних комплексах, дошкільних та позашкільних закладах. Під час проведення різноманітних виховних заходів йде взаємний процес пізнання загальноетичних норм і принципів як дошкільнятами так і учнями початкової школи, а також студентами-практикантами, які готують ці заходи, що приурочені до державних, релігійних та професійних свят. Допомогають в цьому й постійні консультації викладачів-релігієзнавців щодо особливостей організації і проведення виховних релігійних заходів до свят Миколая, Різдва, Великодня, весняних гаївок, рідної мови, Матері, сім'ї тощо.

Для формування високих духовних ідеалів і цінностей, на наш погляд, необхідно більше уваги надавати туристично-екскурсійній роботі з студентами. Цікаві подорожі та екскурсії регіонами України, особливо по рідному краю, є безцінним джерелом виховання любові до своєї малої батьківщини, до її духовних багатств і історико-архітектурних пам'яток: культових споруд і фортечних комплексів в Кам'янці-Подільському, Меджибожі, Старокостянтинові, Ізяславі, Летичеві, Сатанові, церкви-фортеці в Сутківцях, чернечих обителів в Головчинцях, Городищі, залишків унікальних скельних монастирів в Подністров'ї, особливо в Бакоті, величних храмів в багатьох містах і селах регіону, зразків дерев'яних культових споруд в різних районах Хмельниччини. Використання цих історичних та культурних багатств рідного краю дає можливість відчувати зв'язок поколінь, велич людських творінь, їх непересічне значення в нашому житті [1, с.6-7, 11-21, 38, 43, 50, 102-103, 109-111, 141-145].

Необхідно зазначити, що на Поділлі споконвіків користувалися цілющою водою для заліковування ран, при різних хворобах серцево-судинної системи, кишківника, печінки, нирок, варикозу, екземи, лишай, ревматизму, подагри, мігрені тощо. Як свідчать архівні матеріали, церковна література, спогади очевидців, православна церква в певні історичні періоди по різному ставилася до такого явища, як „цілющі” джерела, „чудотворні” ікони, лики святих на зрізах дерев та ін. Так, наприклад, в кінці XVIII – в XIX ст. в селі Сокільці Ушицького повіту ще з середини XVIII ст. користувалося великою популярністю цілюще джерело, до якого на десяту п'ятницю після Великодня завжди збиралося по кілька тисяч людей з навколишніх сіл і повітів, щоб зцілити свої хвороби та недуги. Цим користувалися православні священники і католицькі ксьондзи, які під час таких паломництв проводили богослужіння, продавали іконки, хрестики, свічки, освячували воду з «цілющого» колодязя тощо. Після рапорту Ушицького духовного правління, духовна консисторія наказала оштрафувати священників і дияконів, які відлучались без дозволу зі своїх парафій для заробітку грошей на „цілющій” воді, відповідно по три і по одному рублю на користь вдів і сиріт. Водночас консисторія звернулася з клопотанням до губернського правління для вжиття заходів щодо закриття цього колодязя і заборони зібрань людей біля нього в майбутньому [2, арк. 21-23].

Такі ж проблеми щодо „цілющих” колодязів і джерел були в селах Юзефівка Балтського повіту [3, арк. 2, 4-5], Джурин Гайсинського повіту [4, арк. 1-6], Росоша Проскурівського повіту [5, арк. 1-2, 29-30], Любомирка Ольгопільського повіту [6, арк. 1, 32] та інших. Духовна консисторія своїм указом у 1798 р. зобов'язала духовні правління два рази на рік доповідати архіерею про проведену в парафіях роботу, щоб не „виникали будь-які забобони і марновірства, прояви лихослів'я при іконах святих, а також при колодязях і джерелах фальшивих чудес, чи не з'являються де фальшиві навіжені, юродиві і чаклуни...” [7, арк. 1-55]. В XX – на початку XXI ст. церква почала підтримувати і освячувати цілющі джерела, якщо відповідні інстанції підтверджували їх лікувальні властивості.

Якщо вищенаведені приклади несуть в собі виховний потенціал і слугують чинником патріотизму, то однією з найактуальніших проблем теоретично-прикладного значення для

підготовки високопрофесійного фахівця початкової освіти є формування принципу толерантності в громадянському суспільстві, особливо в релігійній сфері. Толерантність (від лат. *tolerantia* – терпіння) – у загальному значенні здатність сприймати щось, не схвалюючи це. На індивідуальному рівні це здатність сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, а також особливості поведінки та способу життя інших. Нині цей термін використовується для позначення широкого кола та існування соціальних груп, релігійних конфесій, політичних партій та ідей, які частина людей вважає несприятливими [8]. Досягнути і практично втілити в життя цей принцип на початку незалежності України довго не вдавалося. Проголошення в Україні ідеологічної багатоманітності, світоглядного плюралізму, розширення реальних прав і свобод для церков і релігійних організацій, різке зростання не лише релігійної мережі традиційних церков, а й поява нових релігійних течій і напрямків призвела до конфлікту релігійних інтересів, що вилилось на початку 90-х років ХХ століття у приховану, а то й відкриту боротьбу за душі і серця віруючих, за культові будівлі і майно, за віртуальне церковне „главенство”, за вплив на суспільну думку, на представників влади, політиків, засобів масової інформації. Саме в процесі боротьби за обмежену кількість культових будівель в деяких регіонах України, особливо в західній її частині, проявилися найгостріші випадки релігійного радикалізму, екстремізму, нетерпимості, нехтування правами інших тощо. Не сприяли утвердженню принципів толерантності розкол в українському православ'ї, правовий нігілізм, історична інерція колективної свідомості тощо. Така глибинна і тотальна диференціація релігійного простору України надовго відсунула на другий план принципи толерантності. Лише в останні роки це стає можливою реальністю.

Наголошуємо студентам, що аналіз релігійної ситуації і міжконфесійних відносин в країнах дальнього й ближнього зарубіжжя засвідчує, що проблема толерантизації зазначених відносин набула на сьогодні глобального характеру і актуалізована цілою низкою причин, відображаючи серйозну стурбованість не лише релігійних, а й людських спільнот в цілому, масштабами таких процесів та їх інтолерантним характером (ескалація нетерпимості, агресивності та розбрату, активізація та масштабність тероризму, екстремізм тощо). При цьому релігія стає тим чинником, яким часто намагаються виправдати масштабні акти насильства по всьому світу, втручання одних держав у справи інших, обмеження прав і свобод одних релігійних груп іншими [9, с.49].

25 березня 2010 року Рада із прав людини Організації Об'єднаних Націй прийняла резолюцію „Боротьба проти дифамації релігій”, в якій, від імені членів цієї міжнародної організації, різко засуджує будь-які прояви релігійного екстремізму: „...з глибокою заклопотаністю відзначаючи випадки прояву нетерпимості, дискримінації та актів насильства по відношенню до послідовників певних релігій, які відбуваються в багатьох частинах світу, на додаток до негативного висвітлення деяких релігій у засобах масової інформації та ухвалення й застосування законів та адміністративних заходів, які дискримінують осіб певної етнічної та релігійної приналежності і спеціально спрямованих проти них ... і ставлять під загрозу можливість повного здійснення ними прав людини і основних свобод, підкреслюючи, що дифамація релігій є грубою образою людської гідності і веде до незаконного обмеження свободи релігії, яку сповідують її послідовники, і підбурювання до релігійної ненависті та насильства...” [10, с.34-39].

Враховуючи, що конфесійна карта світу і України залишається надзвичайно розмаїтою (сьогодні в світі нараховують більше трьох тисяч різних конфесійних утворень, в Україні – 55 віросповідних напрямків, майже 140 відгалужень), на лекціях та семінарських заняттях ми намагаємося донести до студентів основні положення цих актуальних проблем релігійної сфери, наводячи приклади всеукраїнської та регіональної статистики. Майбутні педагоги з цікавістю визнають, що українське суспільство справедливо вважається одним з найбільших релігійних з поміж інших країн Європи. Відповідно до соціологічних досліджень, близько 90% українців вважають себе віруючими людьми, ототожнюючи себе з тією чи іншою конфесією або залишаючись позаконфесійними. До речі, такий відсоток віруючих весь час зростає: 2003 р. – 60%, 2006 р. – 74,7 %, 2008 р. – 86,4% [11, с.37]. Цікаво, що кількість віруючих у світі, насамперед у цивілізованих країнах постійно скорочується. З року в рік зростає кількість людей, які відкрито називають себе атеїстами. Більше всіх їх (до 40%) нині в США і Голландії, а лідерство в цьому серед країн Європи захопила Чехія – понад 60% безбожників [12, с.60].

За 20-річний період незалежності і законодавчого забезпечення релігійної свободи в Україні відновились та стрімко розвинулись, і в основному, сформувалась мережа релігійних організацій, яка й надалі продовжує зростати. Нині на теренах нашої держави діє 35863 релігійних організацій (на 1 січня 2011 року). Названа цифра включає 34405 релігійних громад, 460 монастирів із 6736 насельниками, 200 духовних навчальних закладів із 18738 слухачами, 357 місій, 78 братств. Священнослужителів в різних конфесіях в 2010 році було 30199 осіб, з них 812 – іноземці. При релігійних громадах працювали 12762 недільні школи, видруковувалось 386 часописів і газет [13, с.45].

Велику цікавість в студентів викликають дані про релігійні конфесії Хмельниччини. Нині тут діють 1864 релігійних організацій 42 різних церков, за їх кількістю наша область займає третє місце в державі, за кількістю православних громад (майже 1200). Хмельниччина посідає перше місце не тільки в Україні, а й у світі. На теренах краю діють 5 єпархіальних управлінь, і 4 обласних об'єднання протестантських церков, одна дієцезія Римсько-католицької Церкви, одна провінція (управління) Непорочного Серця Пресвятої Діви Марії РКЦ, одне духовне управління „Родове вогнище рідної православної віри”, 24 монастирі, 9 духовних навчальних закладів (зареєстровано 6), 3 братства, 20 місій, 49 бібліотек (філій) духовної літератури, видруковується 15 періодичних видань (газети, інформаційні бюлетені, вісники) [14, с.2-3].

Як бачимо, в Україні і в нашому регіоні релігійний плюралізм займає важливу нішу, і від розуміння цього процесу кожним громадянином держави в т.ч. студентством, залежить мир і спокій, взаєморозуміння і толерантність в міжконфесійному і міжетнічному вимірах. Досягнути цього не просто, але широка інформація для майбутніх педагогів дає можливість розглянути цю актуальну проблему з усіх сторін, знайти варіанти безконфліктного спілкування з представниками різних релігійних угруповань. Варто зазначити, що за останні роки в Україні було віднайдено деякі механізми при допомозі яких почав існувати крихкий баланс міжконфесійного порозуміння, який дозволив перейти від відкритого протистояння прихильників різних релігійних об'єднань до толерантного співжиття та навіть співробітництва із спеціальних питань державно-церковних відносин, соціального служіння, освітньо-виховної діяльності та захисту суспільної моралі.

Значною мірою цьому сприяв чинний Закон України „Про свободу совісті та релігійні організації” 1991 року, який створив належні демократичні умови для вільного розвитку мережі релігійних організацій та сприяє міжконфесійному миру, а також Конституція України, прийнята у 1996 році. Не менш важливу роль у цьому також зіграла та продовжує відігравати Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій, яка як міжконфесійний консультативно-дорадчий орган є майданчиком для порозуміння представників 18 основних конфесійних напрямків, які представляють понад 95% релігійної мережі України [15, с.31]. До речі, така ж Рада створена при Хмельницькій облдержадміністрації та в більшості районів області.

Як бачимо, держава і релігійні конфесії намагаються знайти консенсус у своїх відносинах, толерантність або релігійну терпимість у особистих стосунках. Для студентів наводимо відповідні приклади з релігійного життя нашого краю. Цьому сприяють й ті факти, що декілька головних конфесій очолюють наші земляки: митрополит Київський і всієї України, Предстоятель Української православної церкви, Блаженніший Володимир родом з с. Марківці Летичівського району; Григорій Комендант, до недавнього часу Голова Всеукраїнського союзу баптистів, Президент Європейського союзу баптистів, уродженець Дунаєвець, його замінив наш земляк з Кам'янецьчини Микола Каспров; владика Дмитрій Рудок з Красилівщини є ректором Київської богословської академії і семінарії Української православної церкви Київського Патріархату; владика Митрофан, родом з Білогір'я керує канцелярією Блаженішого Володимира; владика Леон Дубравський, який очолює Кам'янець – Подільську римсько-католицьку дієцезію, що до недавнього часу обслуговувала 10 областей України, а нині керує релігійними громадами РКЦ Хмельниччини і Вінниччини, хоча родом з Полісся, але вже більше 20-ти років працює на теренах нашого краю; вже майже 25 років очолює Хмельницьку єпархію УПЦ митрополит Антоній і хоча він уродженець Київщини, але душею і серцем прикипів до нашої землі, інженер-будівельник за професією, він посприяв будівництву і реставрації майже 200 храмів в районах області, відкрив 8 монастирів [16, с.72-73]. Цікава доля уродженця с.Черче Чемеровецького району Володимира Куровського, який народився в сім'ї селянина, закінчив Подільську аграрно-технічну академію в Кам'янці-Подільському. Потім захопився історією давніх вірувань слов'ян, разом з іншими рідновірами у 2001 році створив і очолив першу в Україні громаду Рідної православної Віри „Джерело рода”, в 2001 році був обраний Верховним Волхвом Рідної Православної Віри, а в 2005 році Верховним Волхвом Руси-України. Нещодавно Володимир Куровський вирішив познайомитись як живуть рідновіри в близькому і далекому зарубіжжі [16, с.72-73].

Як бачимо, розгляд цієї проблеми в динаміці показує, що і в декларованій толерантності, і в її практичних виявах за останні роки в Україні і в нашому регіоні відбулися і відбуваються певні позитивні зміни у бік справжньої релігійної терпимості, що підтверджуються даними соціологічних досліджень. Піднімаючи цю проблему на семінарських і практичних заняттях разом із студентами знаходимо шляхи подальшого утвердження принципу толерантності в міжконфесійних і міжетнічних відносинах. Це мінімізація чи й нейтралізація дії низки причин, що негативно діють на стан міжконфесійних відносин, сприяють виявам нетолерантних стосунків – політизація релігії, втручання державних структур у ці відносини, розкол православних церков, дія екстремістськи налаштованих віруючих, релігійних груп, біляцерковних структур тощо.

Важливими чинниками цього процесу є трансформація вітчизняного законодавства у напрямі запровадження правових норм, що виключають чи мінімізують підстави для релігійної нерівності, дискримінації за світоглядною та віросповідною ознаками, вироблення надійних адміністративно-правових механізмів попередження, недопущення на місцях практики прихованої нетолерантності при розв'язанні місцевими органами влади питань релігійної сфери [17, с.32-33].

Велике значення для вирішення цієї проблеми має сприяння переговорному процесу між конфліктуючими сторонами у релігійній сфері, заохочення практики співробітництва церков, релігійних організацій у реалізації суспільнозначущих проєктів – опікування хворими, соціальна допомога дитячим будинкам, інтернатам, інвалідам, волонтерська робота в реабілітаційних центрах, хоспісах, надання гуманітарної допомоги організаціям відпочинку дітей та молоді тощо.

Важливим елементом толерантизації є виховання релігійної терпимості на всіх рівнях і напрямках (у навчальних закладах, медичних установах, релігійних громадах, сім'ях, засобах масової інформації і т.п.), апелюючи до історичного досвіду України щодо терпимого, поважливого ставлення до інших релігій та віросповідань, світоглядних позицій та переконань. Необхідно також врахувати позитивний і негативний досвід вирішення цієї проблеми в зарубіжних країнах. Цьому також сприятиме підвищення професійного рівня матеріалів щодо релігійної сфери, міжконфесійних та міжетнічних відносин у засобах масової інформації [17, с.33].

Висновки... Таким чином для вирішення цих проблем, як вже зазначалося, необхідно ще багато попрацювати над вдосконаленням вітчизняного законодавства, виробленням надійних адміністративно-правових механізмів попередження і недопущення проявів релігійної нетерпимості, сприянням позитивних умов для вирішення спільних благодійних проєктів, підвищенням професійного рівня в цьому напрямі працівників засобів масової інформації, вихованням релігійної толерантності на всіх рівнях суспільного життя – в навчальних закладах, сім'ях, релігійних громадах, органах влади, в громадських організаціях, політичних партіях тощо [18, с.29-33]. Зрозуміло, що ці проблеми характерні для нашого регіону і їх вирішення залежить від позиції виконавчих владних структур і релігійних конфесій краю, від їх спільного бажання поліпшити духовний і морально-психологічний клімат Хмельниччини.

Як бачимо, наведені вище світоглядні питання і проблеми релігієзнавчого характеру, по-перше, підкреслюють їх актуальність і необхідність донесення відповідних знань студентам в доступній формі, по-друге, широке використання місцевого матеріалу дає їм можливість глибше зрозуміти суть релігійних процесів і явищ на регіональному і всеукраїнському рівнях, по-третє, допомагає студентам не тільки правильно зрозуміти і осмислити духовні надбання людства, а й свідомо і плідно їх засвоїти, чітко визначити свою програму життя.

Таким чином питання актуалізації вивчення курсу релігієзнавства при формуванні ціннісних орієнтацій і ідеалів студентської молоді є нині пріоритетним чинником підвищення рівня їх духовної культури, професійної майстерності і особистих морально-етичних норм і принципів.

На наш погляд, матеріали цього дослідження можна використовувати не тільки в курсі релігієзнавства, але й в курсах історії України, світової і української культури, краєзнавства, при проведенні різних виховних заходів.

Список використаних джерел і літератури:

1. Хмельниччина справжня: фотокнига / упоряд. Т. Колесниченко. – Хмельницький : Поліграфіст-2, 2007. – 156 с.
2. Державний архів Хмельницької області (далі ДАХМО). – Ф. 315. – Оп. 1. – Спр. 3578. – 131 арк.
3. ДАХМО. – Ф. 315. – Оп. 1. – Спр. 76. – 7 арк.
4. ДАХМО. – Ф. 315. – Оп. 1. – Спр. 1145. – 6 арк.
5. ДАХМО. – Ф. 315. – Оп. 1. – Спр. 208. – 31 арк.
6. ДАХМО. – Ф. 315. – Оп. 1. – Спр. 1365. – 33 арк.
7. ДАХМО. – Ф. 315. – Оп. 1. – Спр. 35. – 55 арк.
8. uk.wikipedia.org/wiki/Толерантність.
9. Климів В. Проблеми і шляхи толерантизації міжконфесійних відносин / В. Климів // Релігійна панорама. – 2010. – № 12. – С. 49–51.
10. Боротьба проти дифамації релігій. Резолюція Ради з прав людини ООН від 25 березня 2010 р. // Релігійна панорама. – 2010. – № 5. – 72 с.
11. Владиченко Л. Релігійна мережа України: практика статистичного обліку / Л. Владиченко // Релігійна панорама. – 2010. – № 12. – С. 33–39.
12. Прогноз – ера безбожжя в цивілізованих країнах // Релігійна панорама. – 2011. – № 2. – 88 с.
13. Колодний А. Релігійне життя України 2010 року / А. Колодний // Релігійна панорама. – 2011. – № 1. – С. 45–50.
14. Поточний архів управління внутрішньої політики Хмельницької облдержадміністрації. Папка №1. Інформаційний звіт за 2011 рік „Про стан та тенденції розвитку релігійної ситуації, державно-церковних відносин у Хмельницькій області”. – 86 с.

15. Резолюція круглого столу „Діалог між владою та конфесіями в контексті європейської системи цінностей” (20 грудня 2010 р.) // Релігійна панорама. – 2010. – № 12. – 96 с.
16. Особистий архів автора. Папка „Визначні релігійні діячі Хмельниччини”. – 129 с.
17. Климов В. Толерантність міжконфесійних відносин як культура нового тисячоліття / В. Климов // Релігійна панорама. – 2010. – № 1. – С. 29–33.
18. Поточний архів управління внутрішньої політики Хмельницької облдержадміністрації. Папка №1. Інформаційний звіт за 2009 рік „Про стан та тенденції розвитку релігійної ситуації, державно-церковних відносин у Хмельницькій області”. – 78 с.

Анотація

Ю.І.Блажевич

Актуалізація преподавання курсу релігієведения как важный фактор воспитания духовности и толерантности студенческой молодежи, профессиональной подготовки специалистов начального звена образования

В этой статье автором на основе изучения последних исследований и публикаций отечественных и зарубежных ученых освещено проблему актуализации преподавания курса релігієведения как важного фактора воспитания духовности и толерантности студенческой молодежи, профессиональной подготовки специалистов начального звена образования.

Ключевые слова: релігієведение, духовность, толерантность, студенческая молодежь, специалисты начального звена образования.

Summary

Yu.I.Blazhevych

Update of Religion Studies Teaching as an Important Factor of Bringing up Spirituality and Tolerance of Students, Professional Training of Elementary-Level Education Specialists

In the article on the basis of study of recent researches and publications of domestic and foreign scholars the author highlights the problem of updating the teaching of religion studies as an important factor of bringing up spirituality and tolerance of students and professional training of elementary-level education specialists.

Keywords: religion studies, spirituality, tolerance, students, elementary-level education specialists.

Дата надходження статті: „14” вересня 2012 р.

УДК 371.132+378.018 (045)

З.Д.БЛАЖЕСВА,
викладач;
А.А.ГРИГОР'ЄВА,
викладач
(м.Хмельницький)

Застосування виховних педагогічних технологій у підготовці майбутніх педагогів

У статті розглядаються особливості застосування виховних педагогічних технологій у підготовці майбутніх педагогів. Аналізуються різноманітні підходи до трактування понять „технологія”, „педагогічна технологія” та „технологія виховання”. Розкриваються завдання та функції виховних педагогічних технологій у навчальному процесі.

Ключові слова: педагогічна технологія, технологія виховання, особистісно орієнтована технологія навчання, навчально-виховний процес.

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі розвитку освітньої системи все більша увага приділяється вихованню підростаючого покоління. В організації виховного процесу виникає багато труднощів щодо форм, методів та засобів виховання, шляхів досягнення поставленої виховної мети.

Сучасна педагогічна освіта спрямована на застосування нових науково-практичних підходів до всебічного виховання студентів, їх розвитку та постійного вдосконалення. Вчителі загальноосвітніх шкіл повинні володіти широким соціально-культурним світосприйняттям, бути національно свідомими особистостями, мати чіткі уявлення про шляхи і можливості виховання школярів в цілому, знати про інноваційні підходи до організації та проведення виховної роботи.

У наш час продовжуються спроби переосмислення суті та змісту виховного процесу. Це виявляється у появі нових методів, засобів виховання, інноваційних педагогічних технологій організації навчально-виховного процесу. Педагогічні технології, в тому числі і виховні технології, мають велике значення для кожного вчителя. Педагогам недостатньо лише знати методику, необхідно вміти трансформувати знання та вміння. З освоєнням технологічної сторони